

Asia: VN/8871/2019

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

Taustatiedot

Onko vastaaja

joku muu

Vastaajatahon virallinen nimi

Hoiva Mehiläinen Oy

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot

Niklas Härus, niklas.harus@mehilainen.fi

Viranomaisille: Lausuntovastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä

-

Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Uudistuksen lähtökohdat

Suomessa on vallinnut vuosien ajan jaettu ajatus sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmän uudistamisen tarpeesta. Tulevaisuuden sote-palveluiden osalta tavoitteena on ollut hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen, sosiaali- ja terveystalouden saatavuuden parantuminen ja yhdenvertaisuus, työvoiman saannin varmistaminen sekä palvelujen integraatio ja kustannusten kasvun hillintä. Hoiva Mehiläinen jakaa nämä tavoitteet osana laajaa julkisesti rahoitettua sosiaali- ja terveystalouden uudistusta. Hoiva Mehiläinen ei kuitenkaan katso, että hallituksen esittämällä sote-

uudistuksella voidaan saavuttaa näitä tavoitteita, vaan pitää esitystä näiden tavoitteiden näkökulmasta epäonnistuneena.

Julkisesti rahoitettujen sosiaali- ja terveystalouden palveluiden saavutettavuus, laatu ja vaikuttavuus ovat keskeiset tekijät yhdenvertaisen palvelujärjestelmän rakentamisessa sekä terveys- ja hyvinvointierojen kasvattamisessa. Hallituksen esityksestä kuitenkin puuttuvat sekä keinot että kannustimet terveys- ja hyvinvointierojen kaventamiseen sekä yhdenvertaisen saatavuuden varmistamiseen. Päinvastoin, hallituksen esitys rajoittaa merkittävästi järjestäjien mahdollisuuksia hyödyntää yksityisiä palveluntuottajia, vaikka yksityisten tuottajien kanssa tehdyn yhteistyön avulla on tutkitusti kyetty parantamaan palveluihin pääsyä, saavutettu korkea asiakastyytyväisyys sekä hillitty kustannusten kasvua. Yksityisten tuottajien kehittämät digitaaliset palvelut ja toimintamallit ovat saaneet kansainvälisestikin arvostusta.

Esitys ei tarjoa perustettaville sote-maakunnille todellista itsehallintoa, eikä tunnista sote-maakuntien ominaispiirteitä. Esitys pyrkii asettamaan sote-maakunnat yhdenlaiseen muottiin, mikä johtaa alueelliseen epätasa-arvoon palveluverkon ja rahoituksen osalta kansallisesti ja sote-maakuntien sisällä.

Yhdistelmä valtiollista ohjausta, valvontaviranomaisten kasvavaa päätösvaltaa sekä maakunnille säädettyjä rajoitteita palveluiden järjestämisen osalta johtaa todennäköisesti tehottomuuteen, läpinäkyvyyden puutteeseen ja monimutkaiseen rakenteeseen, jossa roolit ja vastuut menisivät ristiin.

Hoiva Mehiläinen katsoo, että koska esitys ei sisällä tosiasiallisia keinoja kustannusten kasvun hillintään tulevaisuudessa, on riskinä julkisen talouden kuormittuminen ja kantokyvyn heikkeneminen. Tämä on erityisen haitallista ikääntyneiden hoivapalveluiden näkökulmasta, joiden osalta riittävän rahoituksen puute on jo nyt haaste palveluiden laadun ja asiakkaan oikeuksien näkökulmasta. Lisäksi palveluiden taso osalla alueista heikkenee sote-maakuntien käytettävissä olevan keinovalikoiman heikentyessä.

Hoiva Mehiläinen katsoo, että esityksessä ohitetaan se, että kunkin alueen, niin haja-asutusalueiden kuin kaupunkien, lähtökohdista lähtevä kumppanuus yksityisen sektorin kanssa ja monituottajuus ovat nimenomaisesti olleet keinoja turvata laadukkaat ja saavutettavat palvelut sielläkin, missä julkinen tuottaja ei ole itse kyennyt niitä kustannusten kasvua hillitseväällä tavalla tuottamaan.

Sote-uudistus hoivapalveluiden näkökulmasta

Kustannusten kasvun hillintä

Hoiva Mehiläinen huomauttaa, että hallituksen esityksessä ei ole esitetty kustannusten kasvun hillitsemisen osalta konkreettisia laskelmia tai perusteluja sille, mistä kustannusten kasvun hillintä tosiasiallisesti syntyy. Esityksessä mainitut palveluiden digitalisaatio tai integraatio eivät itsessään hillitse kustannusten kehitystä, vaan esityksessä tulisi esittää konkreettisia huomioita siitä, miten kustannuksia niiden avulla palveluntuotannossa hillitään. Hoiva Mehiläinen huomauttaa myös, että nykyinen valvontakäytäntö, jossa myös tukipalveluiden osalta korostetaan henkilöstölähtöistä katsontakantaa ei luo tuottajille kannustimia digitalisaation parempaan hyödyntämiseen.

Esimerkkinä kustannusten kasvun hillinnästä on esitysluonnoksessa mainittu myös panostaminen kevyempiin avomuotoisiin palveluihin mm. vanhusten palveluissa. Hoiva Mehiläinen haluaa huomauttaa, että julkisesti tuotetun kotihoidon käynnin kustannus on eri kaupungeista saatujen tietojen mukaan n. 50-80 euroa per käynti. Tämä tarkoittaa sitä, että tosiasiallisesti kotihoito muodostuu jopa ympärivuorokautista hoivaa kalliimmaksi palvelumuodoksi asiakaskohtaisten päivittäisten käyntien ylittäessä kahden käynnin rajan. Myös muun muassa Sitran tutkimus Tampereen kotihoidosta (2015) osoitti, että kotihoito ei ole kustannustehokasta silloin, kun asiakkaiden hoidontarve on suuri. Kustannuksia kasvattavat myös avo- ja sairaalapalveluiden käyttö, jotka muodostavat kotihoidon asiakkaille jopa yli puolet kokonaiskustannuksista. Tamperetta käsitelleen tutkimuksen mukaan jo yhden päivittäisen käynnin ylittyessä saavutettiin tehostetun palveluasumisen kustannustaso. Kalliin pitkäaikaisen sairaalahoidon kustannustaso ylittyi jo kolmella päivittäisellä käynnillä. Vastaava tilanne on myös muissa kunnissa eri puolilla Suomea silloin, kun kotihoidon säännöllisten päivittäisten käyntien määrä nousee yli kolmeen. Kotihoidon kustannustehokkuus suhteessa palveluasumiseen on myytti, joka ei perustu taloudellisiin laskelmiin ja objektiiviseen tietoon.

Lisäksi tulee huomata, että useita päivittäisiä käyntejä tarvitsevien ikäihmisten kohdalla kysymys on kustannusten ohella inhimillinen: tulevatko ikäihmisen oikeudet ja hyvän elämän edellytykset todella turvatuiksi omassa asunnossa silloin, kun tarvittavan tuen ja avun määrä nousee useisiin päivittäisiin kertoihin. Tyypillisesti asiakkaalla on tällaisessa tilanteessa alkava muistisairaus tai hän tarvitsee muista syistä paljon apua erilaisissa päivittäisissä toiminnoissa, kuten peseytymisessä, ruokailussa ja liikkumisessa. Palvelutarpeen kasvaessa merkittävästi myös asiakkaan kotona asuminen muuttuu turvattomaksi. Lisäksi tällaiset asiakkaat kärsivät usein yksinäisyydestä. Suomessa runsaan palvelutarpeen asiakkaita on kotihoidossa paljon, mikä aiheuttaa painetta hoitotyötä tekeville.

Lisäksi Hoiva Mehiläinen haluaa huomauttaa, että välimuotoisen asumisen palveluiden parempi saatavuus edellyttäisi tuottajille kannustimia niiden tuottamiseen. Tällä hetkellä välimuotoisen palveluasumisen haasteena on, että se katsotaan valvontaviranomaisen toimesta kategorisesti tavalliseksi palveluasumiseksi ja mitoitukseksi määräytyy näin vähintään 0,3 riippumatta asiakkaiden todellisesta avun tarpeesta. Tämä vaaditaan myös tilanteessa, jossa asiakkaat eivät tule kunnan palveluohjauksen kautta vaan myös itse maksaen ja kevyemmälläkin palvelutarpeella. Näin käytännössä 0,05-0,1 mitoituksen asukkaille joudutaan resursoimaan 0,3 mitoitusta, mikä aiheuttaa resurssien tehotonta käyttöä ja tekee palvelusta taloudellisesti mahdotonta tuottaa. Tavallisen palveluasumisen palvelutuotteesta tulisi poistaa kategorinen 0,3 mitoitusvaatimus ja se sijaan mitoitusta määrittää toimintayksikön asiakastarpeiden perusteella (esim. välille 0,1-0,3).

Lakiesityksen lähtökohtana on maakunnan oma sote-palveluiden tuotanto ensisijaisena vaihtoehtona. Kustannusten hillinnän näkökulmasta tämä on kyseenalaista, sillä julkisten tilastojen (mm. Kuusikkokunnat vertailu) mukaan julkinen palvelutuotanto on esimerkiksi vanhusten ympärivuorokautisissa palveluissa jopa 30 % kalliimpaa kuin yksityinen ostopalvelu. Tämä tulisi huomioida paremmin vaikutusarvioissa erityisesti, kun vanhusten hoivapalvelut kärsivät jo valmiiksi rahoitusvajeesta. Samoin tulisi huomioida paremmin se, että yksityiset tuottajat ovat tehneet satojen miljoonien investoinnit nykyisiin hoivakiinteistöihin ja turvanneet siten osaltaan palveluiden saatavuutta kaikkialla Suomessa.

Vaikutukset palvelujen saatavuuteen ja saavutettavuuteen

Hoiva Mehiläinen huomauttaa, että esitys ei paranna miltään osin esimerkiksi ikääntyneiden, mielenterveyskuntoutujien tai vammaisten asumispalveluiden saatavuutta tai anna konkreettisia keinoja saatavuuden rakentamiseen. Palveluiden tarve tulee väestön ikääntymisen myötä kasvamaan erityisesti ikääntyneiden palveluissa ja yksityinen sektori on vastannut suurelta osin viime vuosina investoinneista uuteen kapasiteettiin. Lakiesitys ei vastaa siihen, miten hoivapaikkojen riittävyys turvataan tulevina vuosina erityisesti, kun huomioidaan esityksen voimakas painotus oman tuotannon vahvistamiseen.

Hoivapalveluiden näkökulmasta esityksessä esitetty vaatimus sote-maakunnan oman tuotannon määrästä on haastava ja jopa haitallinen järjestämisvastuun toteuttamisen näkökulmasta. Hoivapalveluissa yksityiset tuottajat tuottavat ostopalveluina suuren osan asumismuotoisista palveluista, hyvässä yhteistyössä julkisen sektorin järjestäjien kanssa.

Hoiva Mehiläinen huomauttaa, että lakiesitys on oman tuotannon riittävyyden osalta kirjoitettu epäselvällä tavalla, eikä sen vaikutuksia ole kuvattu tai arvioitu riittävällä tarkkuudella. On kuitenkin syytä huomata, että oman tuotannon määrän selkeä kasvattaminen tuottaa tuleville järjestäjille merkittävän haasteen sekä kasvavien kustannusten muodossa että kasvavana investointitarpeena muun muassa tilojen osalta.

Hoiva Mehiläinen katsookin, että asumispalveluiden osalta niin ikääntyneiden hoivassa kuin vammais- ja mielenterveyspalveluissa ostopalveluiden käyttö tulisi nähdä pikemminkin keinona järjestämisvastuun toteutumisen tosiasialliseen turvaamiseen, eikä maakuntien päätäntävaltaa ostopalveluiden käyttämiseen tai tuotantorakenteesta päättämiseen tule esityksellä rajoittaa. Tämä on kansantaloudellisesti näkökulmasta oleellista, sillä esityksen mukaan sosiaali- ja terveyspalveluiden kustannukset tulevat kasvamaan tulevina vuosina entisestään joka tapauksessa, ja asumispalveluiden merkittävä ottaminen omaksi toiminnaksi kasvattaisi julkisen talouden painetta näiltä osin entisestään.

Lopuksi

Hoiva Mehiläinen katsoo, että yhdenvertaisuuden takaamiseksi sekä hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamiseksi esitys tulisi valmistella peruslähtökohtiensa osalta uudelleen ja esityksessä tulisi vähintäänkin muuttaa seuraavia asioita:

o Ehdotettu sote-uudistus rajoittaisi olennaisesti sote-maakuntien itsehallintoa ja toimintavapautta niiden päättäessä järjestämistä kuuluviin sote-palveluiden järjestämisestä. Sote-maakunnille tulee mahdollistaa nykyisen kuntalain mukainen aito ja tosiasiallinen itsehallinto ja päätösvalta alueensa palveluiden järjestäjänä.

o Sote-maakunnilla tulee olla mahdollisuus toteuttaa asiakaslähtöisiä ja kustannustehokkaita palveluiden järjestämiskäytäntöjä kunkin alueen omista lähtökohdista parhaalla mahdollisella tavalla ja tarkoituksenmukaisimmalla palvelu- ja tuotantorakenteella.

o Valtion ei tule ottaa itselleen tehtäviä tai päätösvaltaa, jotka ovat päällekkäisiä sote-maakuntien järjestämistehtävien kanssa. Kansallinen koordinaatio on tarpeellista, mutta se ei saa puuttua järjestäjän itsehallintoon ja toimivaltaan.

o Esitettyä maakuntien ja ministeriöiden välistä neuvottelumenettelyä on selkeytettävä niin, että päätösvalta alueen palvelutuotannosta on aidosti maakunnilla, joissa on paras ymmärrys asukkaiden palvelutarpeesta. Läpinäkyvyys ja ajantasainen tietopohja ovat tässä avainasemassa ja järjestäjät tulee velvoittaa tuottamaan tietoa toimintansa vaikuttavuudesta ja kustannuksista.

2. Voidaanko esityksellä kehittää pelastustoimen palvelujen saatavuutta, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti? Varmistaako esitys pelastustoimen pelastustoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen ensihoitopalvelujen synergiahyödyt? Jos ei, miten ehdotusta tulisi kehittää?

-

3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

-

Kysymyksiä sote-maakuntalaista

4. Muodostaako sote-maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien sote-maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

-

5. Sote-maakuntalain 6 §:ssä säädetään maakunnan mahdollisuudesta alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä sekä harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, joka tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Tukeeko ehdotettu sääntely maakunnan itsehallinnon toteuttamista?

-

6. Sote-maakuntalain 5 luvussa säädetään sote-maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

-

7. Sote-maakuntalain 8 luvussa säädetään sote-maakuntien yhteistoiminnasta. Onko siitä esitetty säädettäväksi sote-maakuntien toiminnan ja yhteistyön näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

-

8. Sote-maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti sote-maakuntalakiin ja sote-maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko sote-maakuntien rahoitusmalli ja sote-maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi sote-maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

-

9. Sote-maakuntalain 3 luvussa säädetään muun ohella sote-maakunnan lainanottovaltuudesta sekä investointien ohjauksesta koko julkisen talouden tasapainon huomioon ottavalla tavalla. Sote-maakunnille siirtyvien toimitilojen hallinnoinnista ei esitetä erikseen säädettäväksi. Turvaako ehdotettu investointien rahoitus- ja ohjausmalli tarpeellisten investointien toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla? Vastauksessa voi ottaa kantaa toimitilojen hallinnoinnin järjestämiseen paikallisella, alueellisella tai valtakunnallisella tasolla.

-

10. Maakuntalain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

11. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

-

Kysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista

12. Muodostaako sote-järjestämislaki tarkoituksenmukaisen yleislain julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle?

ei

13. Turvaavatko sote-järjestämislain säännökset sosiaali- ja terveyspalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden?

ei

14. Varmistaako laissa esitetty tehtävien määrittely kunnan ja maakunnan osalta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumisen? ”

ei pääosin

15. Turvaako 8 §:n sääntely sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun toteutumisen riittävällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla?

ei

16. Onko 12 §:n sääntely ostopalvelujen hankkimisesta ja 12 a §:n sääntely vuokratyövoiman käytöstä tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

ei

17. Ovatko 13 §:n mukaiset yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset perusteltuja

ei pääosin

18. Onko 16 §:n sääntely yksityisen palveluntuottajan alihankinnasta tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

ei pääosin

19. Onko sote-maakuntien yhteistyöaluetta ja yhteistyösopimusta koskeva 33–36 §:n sääntely kokonaisuudessaan tarkoituksenmukainen?

-

20. Turvaako 37 §:n sääntely kaksikielisten sote-maakuntien yhteistyöstä osaltaan ruotsinkielisten palveluiden saatavuuden?

-

21. Onko 49 §:n sääntely valmiuskeskuksesta tarkoituksenmukainen ja perusteltu?

-

22. Minkä sote-maakunnan tehtäväksi tulisi säätää ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen tukeminen (31 §) koko maassa?

-

23. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

24. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

-

Kysymyksiä pelastustoimen järjestämislaista

25. Lain 8 §:ssä ehdotetaan säädettävän pelastustoimen järjestämisen valtakunnallisista tavoitteista. Säännöksessä luetellaan asiat, jotka valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä. Luettelo ei ole tyhjentävä. Ovatko säännöksessä luetellut kohdat tarkoituksenmukaisia?

-

26. Mikä pitäisi lisätä/mikä pitäisi poistaa?

-

27. Lain 13 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan seuranta- ja arviointivelvollisuudesta. Lisäksi lain 16 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan pelastustoimen omavalvonnasta. Onko sote-maakunnille ehdotettu seuranta-, arviointi- ja omavalvontakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

-

28. Pelastustoimen järjestämislain 5 pykälässä säädetään tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaativuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Ovatko säännöksessä esitetyt koottavat tehtävät perusteltuja?

-

29. Mitä kansainvälisessä pelastustoiminnassa hyödynnettäviä erityisresursseja (kalusto, muodostelmat) olisi tarkoituksenmukaista koota jonkun maakunnan/maakuntien hoidettavaksi?

-

30. Mitä kansainvälisen avunannon ja vastaanottamisen edellyttämiä toimintoja (hälyttäminen, varustaminen jne.) olisi tarkoituksenmukaista koota johonkin maakuntaan/maakuntiin ja jos kyllä, mihin maakuntaan/maakuntiin?

-

31. Pelastustoimen järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

32. Muut vapaamuotoiset huomiot pelastustoimen järjestämislaista.

-

Kysymyksiä voimaanpanolaista

33. Sote-maakuntien aluejaon pohjana on kuntaperusteinen maakuntajako, josta säädetään voimaanpanolain 5 §:ssä. Onko ehdotettu aluejako tarkoituksenmukainen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen näkökulmasta?

-

34. Sote-maakuntarakennelain 3 §:n mukaan maakuntajako toimii nykyiseen tapaan myös muiden valtion aluejakojen perustana. Lisäksi maakuntajako toimii maakuntien liittojen toimialuejaon pohjana. Onko ehdotettu 5 §:n mukainen aluejako tarkoituksenmukainen muun aluehallinnon näkökulmasta?

-

35. Lakiehdotuksessa Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakuntia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava siirtyisivät Etelä-Savosta Pohjois-Savo. Muutos vaikuttaa sekä sote-maakuntaan että valtion aluejakojen pohjana olevaan maakuntajakoon. Mihin maakuntaan näiden kuntien tulisi kuulua ja mitä vaikutuksia vaihtoehdoilla olisi lausunnonantajan toimintaa:

-

36. Lakiehdotuksessa Uudenmaan maakunnan alueella sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaisi neljä sote-maakuntaa (Itä-Uusimaan sote-maakunta, Keski-Uusimaan sote-maakunta, Länsi-Uusimaan sote-maakunta, Vantaa-Keravan sote-maakunta) sekä Helsingin kaupunki, joka ei kuuluisi mihinkään sote-maakuntaan. Muiden aluejakojen osalta Uudenmaan nykyinen maakunta olisi yksi kokonaisuus. Onko ehdotettu sääntely aluejakojen näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

-

37. Turvaako väliaikaisten toimielinten kokoonpano ja laissa säädetyt tehtävät uudistuksen toimeenpanon (7 - 8 §)?

-

38. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymät, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviin liittyvä kuntien ja eräiden kuntayhtymien irtain omaisuus, lomapalkkavelka ja sopimukset siirtyvät sote-maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

-

39. Voimaanpanolain 4 luvussa säädetään kuntien oikeudesta saada valtiolta korvaus uudistukseen liittyvien omaisuusjärjestelyjen aiheuttamista välittömistä kustannuksista sekä korvausmenettelystä. Korvaus kohdistuisi ensisijaisesti kunnille ja kuntayhtymille jääviin omaisuuseriin, esimerkiksi siirtymäajan jälkeen käytöstä poistuvien toimitilojen kustannuksiin. Onko kompensatiosääntely hyväksyttävä?

-

40. Voimaanpanolain 17 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

-

41. Onko 28 §:n mukainen ulkoistamissopimusten mitättömyyttä koskeva sääntely perusteltu ja turvaako se osapuolten aseman riittävästi?

ei

42. Turvaako Kärkullan toiminnan jakamista koskevat ehdotukset sen toiminnan jatkuvuuden sote-
maakuntien toimintana?

-

43. Uudistus tulisi ehdotuksen mukaan voimaan vuoden 2023 alusta. Onko uudistus toteutettavissa
uudistuksessa ehdotetussa aikataulussa?

-

44. Voimaanpanolain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään
muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän
kohdalla, jota kommentoit.

-

45. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

-

Kysymyksiä maakuntien rahoituslaista

46. Valtio rahoittaa pääosin perustettavien sote-maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja
terveyspalveluiden ja pelastustoimen rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen
tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

-

47. Valtion rahoituksen taso kullekin varainhoitovuodelle perustuu lähtökohtaisesti sote-maakuntien
edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin. Valtion rahoituksen tasoa korotetaan vuosittain arvioidun
palvelutarpeen muutoksen (7§), kustannustason (hintojen) (8 §), tehtävämuutosten (9 §) sekä
toteutuneiden kustannusten perusteella (10 §). Palvelutarpeen muutoksen osalta esitykseen sisältyy
valtion rahoituksen kasvua osittain hillitsevä tekijä siten, että arvioidusta tarpeen muutoksesta
huomioidaan 80 %:n osuus kolmannesta vuodesta lähtien (36 §). Lisäksi sote-maakunnalla on oikeus
lisärahoitukseen, edellyttäen, että lain 11 §:ssä tarkoitettut edellytykset täyttyvät. Onko sote-maakunnilla
riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

-

48. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien* rahoituksen
määräytymistekijät (luku 3) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

-

49. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *pelastustoimen tehtävien* rahoituksen
määräytymistekijät (luku 4) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

-

a) Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2023–2029 esitetty siirtymäaika riittävä?

-

b) Onko toistaiseksi pysyvä enimmäismuutostasaus kannatettava?

-

51. Valtion rahoitus maksetaan sote-maakunnalle kuukausittain viimeistään kuukauden ensimmäisenä päivänä. Varainhoitovuoden tammikuussa ja kesäkuussa maksetaan molempina 2/12 koko vuoden rahoituksesta ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus yhtä suurina erinä (25 §). Sen lisäksi vuoden 2023 rahoituksen tammikuun maksuerästä puolet maksetaan sote-maakunnalle vuoden 2022 joulukuun 1 päivänä (37 §). Onko rahoituksen maksatuksen aikataulu maksuvalmiuden ja kassan hallinnan kannalta tarkoituksenmukainen?

-

52. Maakuntien rahoituslain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

53. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Kuntien rahoitusta koskeva lainsäädäntö

-

54. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 29 ja 30 §)?

-

55. Ovatko valtionosuuskriteerit sekä niiden painotukset yleisesti ottaen perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta)?

-

56. Kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

57. Muut vapaamuotoiset huomiot kuntien rahoitusta koskevasta lainsäädännöstä.

Verolainsäädäntö

-

58. Pidätkö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

59. Verolainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

60. Vapaamuotoiset huomiot verolainsäädännöstä.

-

Maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskeva lainsäädäntö

61. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

-

62. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

-

63. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

-

Uusimaa-laki

64. Turvaako Uudenmaan erillislaki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen alueella yhdenvertaisesti muuhun maahan verrattuna?

-

65. Turvaavatko HUSin lakisääteisiä tehtäviä koskevat säännökset erikoissairaanhoidon järjestämisen sekä yliopistollisen sairaalan tutkimus-, kehittämis- ja opetustehtävät (5 §)?

-

66. Onko terveydenhuollon järjestämismääräyksiin jakautumisesta Uudellamaalla esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti (Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin ensisijainen järjestämismääräys, HUSin lakisääteiset tehtävät ja HUS-järjestämismääräys; 4, 5 ja 10 §)?

-

67. Ovatko Helsingin kaupungin talouden eriyttämistä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia ja riittäviä turvaamaan toiminnan vertailtavuuden muuhun maahan nähden (5 luku)?

-

68. Uusimaa-lain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

69. Vapaamuotoiset huomiot Uudenmaan erillislaista?

-

Yleishallintoa koskevat lait

70. Yleishallintoa koskevien lakien pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

71. Vapaamuotoiset huomiot yleishallintoa koskevasta lainsäädännöstä.

-

Kysymyksiä sote-maakuntarakennelaista

72. Sote-maakuntarakennelaissa säädetään maakuntajaosta, joka toimii myös sote-maakuntien alueiden pohjana. Lisäksi laissa säädetään sote-maakuntien muuttamisesta, joka johtaa myös vastaavalla alueella maakuntajaon muutokseen. Onko esitetty sote-maakuntien ja niiden pohjana olevan maakuntajaon suhde sekä jaon muutosprosessi kriteereineen selkeä ja tarkoituksenmukainen ottaen huomioon maakuntajaon merkityksen muille aluejaoille?

-

73. Pidättekö esitettyjä edellytyksiä sote-maakuntien muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen näkökulmasta? (erityisesti sote-maakuntarakennelain 2, 5 ja 10 §:t)

-

74. Sote-maakuntarakennelain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

75. Muut vapaamuotoiset huomiot sote-maakuntarakennelaista.

-

Maakuntien ohjaus

76. Valtion ohjausta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen järjestämisessä vahvistettaisiin. Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

ei

77. Ministeriöt ja maakunta kävisivät vuotuiset neuvottelut, joissa tarkasteltaisiin maakunnan toimintaa ja taloutta toteumatietojen ja ennusteiden näkökulmasta. Lisäksi erilliset ohjausneuvottelut käytäisiin

vuosittain yhteistyöaluekohtaisesti. Onko neuvottelujen tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

ei pääosin

78. Maakuntien ja valtioneuvoston välille suunnitellaan ministeriöiden ja järjestämisvastuussa olevien tahojen vuorovaikutukseen perustuvaa aktiivista ohjausta, joka perustuisi avoimeen näkemysten ja tietojen vaihtoon sekä järjestäjien toiminnan ja talouden jatkuvaluonteiseen arviointiin. Onko ohjausmalli uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltu?

-

Uudistuksen vaikutukset

79. Vaikutusten arvioinnissa on kuvattu ehdotuksen keskeiset vaikutukset. Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, tarkennettava tai täydennettävä?

-

80. Onko uudistuksen muutoskustannukset tunnistettu ja arvioitu asianmukaisesti?

-

81. Uudistuksesta aiheutuvia ICT:n ja tiedonhallinnan muutoskustannuksia on arvioitu hallituksen esityksen vaikutusarvioinneissa edellisen vaalikauden maakunta- ja sote-valmistelussa tunnistettujen kustannusarvioiden perusteella. Millaisia tarkennuksia ja täydennyksiä nyt esitettyihin arvioihin tulisi tehdä?

-

82. Näkemyksenne muista mahdollisista ICT- ja digiasioihin liittyvistä vaikutuksista ehdotetussa palvelurakenteessa?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

85. a) Tulisiko arvionne mukaan sote-maakunnille siirtyviä hankintasopimuksia mitätöitymään järjestämisvastuuta ja ostopalveluja koskevan sääntelyn nojalla?

-

b) jos kyllä, mikä olisi mitätöityvien sopimusten euromääräinen arvo?

-

c) liittyisikö arvionne mukaan mitätöityviin sopimuksiin yksityisille palveluntuottajille hyödyttömiksi jääviä investointeja, mitä nämä välittömät hyödyttömäksi jäävät investoinnit olisivat ja kuinka suurista menetyksistä olisi kyse?

-

Uudistuksen toimeenpanon tuki

86. Mihin aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntaudistuksen alueelliseen toteutukseen?

-

muuta, mitä?

-

Muut kysymykset

87. Mahdolliset ehdotukset käsitteen ”sote-maakunta” korvaamiseksi jollain muulla käsitteellä.

-

88. Ehdotus sote-maakuntanne nimeksi.

-

89. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

-

90. Muut yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

-

Hoiva Mehiläinen Oy - Niklas Härus, liiketoimintajohtaja